

Prædiken til Skærtorsdag 2022

Af Mette Høyer Dansøn

Salmer: 769 Sig månen langsomt hæver, 473 Dit minde skal, o Jesus, stå,
466 Vor Herres Jesu mindefest

-

567 Jeg er fremmed, jeg er en pilgrim, 471 O glædelig dag, 787 Du, som
har tændt millioner af stjerner

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes:

Det var før påskefesten, og Jesus vidste, at hans time var kommet, da han skulle gå bort fra denne verden til Faderen; han havde elsket sine egne, som var i verden, og han elskede dem indtil det sidste. Og mens de holdt måltid – Djævelen havde allerede sat sig for, at Judas, Simon Iskariots søn, skulle forråde ham; og Jesus vidste, at Faderen havde lagt alt i hans hænder, og at han var udgået fra Gud og nu gik tilbage til Gud – så rejser Jesus sig fra bordet og lægger sin kjortel, tager et klæde og binder det om sig. Derefter hælder han vand op i et fad og giver sig til at vaske disciplenes fødder og tørre dem med klædet, som han havde bundet om sig. Han kom så til Simon Peter, og Peter sagde til ham: »Herre, vasker du mine fødder?« Jesus svarede ham: »Hvad jeg gør, fatter du ikke nu, men senere skal du forstå det.« Peter sagde: »Aldrig i evighed skal du vaske mine fødder.« Jesus svarede: »Hvis jeg ikke vasker dig, har du ikke lod og del sammen med mig.« Simon Peter sagde til ham: »Herre, så ikke kun fødderne, men også hænderne og hovedet!« Jesus sagde til ham: »Den, der er badet, behøver ikke at få vasket andet end fødderne, men er ren over det hele. Og I er rene; dog ikke alle.« Han vidste nemlig, hvem der skulle forråde ham; derfor sagde han: I er ikke alle rene. Da han nu havde vasket

deres fødder og taget sin kjortel på og sat sig til bords igen, sagde han til dem: »Forstår I, hvad jeg har gjort mod jer? I kalder mig Mester og Herre, og med rette, for det er jeg. Når nu jeg, jeres Herre og Mester, har vasket jeres fødder, så skylder I også at vaske hinandens fødder. Jeg har givet jer et forbillede, for at I skal gøre, ligesom jeg har gjort mod jer.«
Johannesevangeliet 13,1-15

Det er lige før vi med corona har glemt hvordan det er at være gæstfrie. Vi har sprunget påskefrokosterne over, eller lavet dem ganske små de sidste par år. Det er tid til at genoptage gæstfriheden.

I takt med at vejret bliver bedre, er det nemmere spontant at mødes - især med naboer, hvis man har have. Man kan enten bevidst vælge at gå ud i haven med et ekstra glas og en flaske vin, eller en ekstra kop og en kande kaffe og spørge om naboen vil have lidt med... Det er nemmere når det er udenfor, når det er spontant... Vi kan også spontant aftale at mødes, når vi nu har mødt hinanden i kirken. Heldigvis er kirkerne åbne i år og vi har ikke restriktioner. Vi kan fejre gudstjeneste og vi kan fejre nadver sammen.

I år hvor vi synes vi kan være lidt mere frie sammen, så har der lagt sig en ny skygge over vores fejring af påsken.

I år er det ikke så meget corona, selv om den ikke helt har sluppet sit tag...

I år er det krigen i Ukraine, der præger os.

Der er de mange flygtninge, der er kommet ind i Polen, og nogen videre til Danmark og Helsingør.

I år må vi være gæstfrie og dele ud af vores overskud. Vi må tage imod de fremmede, og altid huske, at vi selv er fremmede og pilgrimme på vej et andet sted hen. Når vi har et fællesskab her, så er det med henblik på senere at have et større fællesskab hisset – i Gudsriget, når det endeligt

bryder frem. Vi er fremmede her og pilgrimme på vej hjem. Og påskens begivenheder er vejen hjem til der, hvor vi alle er på vej hen.

Der er ikke noget mere gæstfrit end at dele et måltid. Et godt fællesskab om et godt måltid kan man mindes længe og glæde sig ved.

I Nadveren er Jesus gæstfri.

I nadveren mindes vi Jesus, som vi kender gennem det lille måltid, hvor han giver os sig selv.

Nadveren blev indstiftet af Jesus skærtorsdag. Ordet nadver betyder "Måltid" og det var det sidste måltid Jesus havde med sine disciple, og det var det første måltid hvor brødet og vinen har den betydning, som vi lægger i det nu.

Hver gang vi fejrer nadver ved en gudstjeneste, er det en rituel gentagelse af det måltid, hvor Jesus spiste med sine venner. Hvor Jesus viste gæstfrihed ved at indlede måltidet med at vaske disciplenes fødder.

I Israel på evangeliets tid, var et tegn på gæstfrihed at man vaskede gæstens fødder...

Den hører vi om allerede på Abrahams tid, da han fik besøg af tre mænd, som bebudede Isaks fødsel.

Det første Abraham sagde til dem var: 'Kom indenfor, lad mig hente lidt vand, så I kan få vasket støvet af jeres fødder og hvile jer'.

Fodvaskningen er også det første der skete, den aften hvor disciplene var samlet for at spise påskemåltidet sammen.

Fodvaskningen bliver af Jesus brugt som et billede på, at han var villig til selv den mest ydmyge tjeneste for os.

Det plejer at være slaver, den laveste, der udfører fodvaskningen – men Jesus bruger tjenesten som forbillede. Vi skal tjene hinanden, og han går gerne forrest og viser hvordan.

Fødderne vaskes rene. Ordet "Skær" i skærtorsdag betyder "ren", det er den rene torsdag, men selv om vi ikke får vasket fødderne af Jesus her i

dag, så bliver vi alligevel gjort rene af Jesus. For Jesus gør os rene gennem nadveren. – Måltidet ved alteret med vin og brød.

Indstiftelsen af nadveren sker ved det påskemåltid, som disciplene har sammen efter fodvaskningen.

Et påskemåltid fulgte dengang i Israel ganske bestemte ritualer – måltidet bliver af jøder holdt som et minde om, at israelitterne slap ud af slaveriet i Egypten og at Moses førte folket gennem Det Røde Hav og frem til Kanaans land.

Ved et sådant påskemåltid spiste man de slagtede påskelam og usyret brød, og man drak vin til i en bestemt rækkefølge - Indimellem læste man tekster fra de hellige skrifter og sang af Davids salmer nr. 113 – 118

Der er bestemte måder at holde et jødisk påskemåltid på. Bestemte ting der skal siges, lys, der skal tændes, mad, der skal spises, tekster der læses. Det er et måltid i meget faste rammer.

Det er dette ritual og rituelle måltid Jesus pludseligt griber ind i og ændrer på.

Da Jesus tager det usyrede brød frem og bryder det i stykker, så siger han ikke blot de sædvanlige rituelle ord, men føjer til: 'Tag dette og spis det; det er mit legeme, som gives for jer. Gør dette til min ihukommelse'.

Og senere, da han tager bægeret med vin, siger han: 'Drik alle heraf; denne kalk er den nye pagt i mit blod, som udgydes for jer til syndernes forladelse. Gør dette, så ofte i drikker den, til min ihukommelse'.

Det er her, at den nye pagt oprettes, som skulle erstatte den gamle pagt, der kun var indgået med israelitterne.

Nu gælder den gamle lovpagt ikke længere - den er ophævet - den var kun et forbillede eller en forløber for den nye pagt.

Når vi fejrer nadver i kirken, er måltidet blevet et sakramente. Et sakramente er en handling, hvorved vi som troende får del i noget guddommeligt. "Sakramente" er et latinsk ord, som er en oversættelse af det græske ord "mysterion", der betyder hemmelighed. Vi kan

sammenligne et sakramente med en gave, som man får. Der er noget af giveren i selve gaven. Gaven forbinder giver og modtager. I nadveren modtager den troende brød og vin forbundet med ordene om, at dette er Jesu legeme og blod, som gives til syndernes forladelse. Det er Jesus selv, der har indstiftet måltidet. Nadveren er et fællesskab med Jesus Kristus, som kun kan erfares i troen. Det er Kristus selv, der giver dette måltid mening.

-

Da Jesus sad med sine disciple og spiste, var det skærtorsdag, - jøderne kalder dagen for 15. nissan. Denne 15. nissan (som den første forårsmåned hedder i Israel) år ca. 33 blev begyndelse på den nye pagt, på den nye aftale mellem os og Gud.

Den gang blev dagens begyndelse regnet fra solnedgang - ca. kl. 18 aften før, hvor vi normal regner fra midnat. Efter den tids regnemåde blev Jesus altså korsfæstet og døde den samme dag, som han indstiftede nadveren - den 15. nissan. - Det siger noget om, at nadverens indstiftelse hænger sammen og forudsætter at Jesus korsfæstes og dør, at hans legeme går til grunde og hans blod udgydes for vor skyld.

Det, som vi altså mindes over to dage - skærtorsdag og langfredag - foregik efter deres regnemåde samme dag eller døgn om man vil. De to ting kan vi ikke skilles ad.

Det er i dette døgn, som Jesus tager hul på med fodvaskning og måltid, hvor han indstifter nadveren, at Jesus bliver forrådt og arresteret, – sendt fra Herodes til Pilatus - pint under Pontius Pilatus. Det er i dette døgn at Jesus oplever en angst mens han beder ude i Getsemane have, Jesus oplever at Judas forråder ham og Peter fornægter ham. Jesus oplever at folket vælger at Pilatus skal frigive Barabbas i stedet for Jesus. Det er i dette døgn, at han skal slæbe sit kors til Golgata og blive naglet fast til det. Det er i dette døgn Jesus dør.

Hvis der er et døgn, der er ændret alt så er det dette – og påskemorgen!
Heldigvis kan vi altid se alting i lyset af påskemorgen.

Jesus tager her skærtorsdag og ændrer betydningen af måltidet. Jøderne sad og spise påskelam.

I dagene før at Israel kunne forlade Egypten, var der 10 plager, der skulle overbevise Farao om, at han skulle lade folket gå. Den sidste var døden. Døden ville ramme alle hjem, der ikke havde smurt blod fra et lam på dørstolpen. – Så Israelitterne slagtede lam, smurte blod på stolpen og spiste påskelammet. Det jødiske ord for påske er pesach – det betyder at gå forbi. Døden gik forbi det hjem, hvor der var blod på dørstolpen.

Jesus ændrer betydningen af måltidet. Det er stadig døden, der skal gå forbi os, eller måske rettere, miste sin styrke, for efter døden vil vi, som Jesus, opleve en opstandelse. Jesus lægger sig selv, sit legeme og blod ind i den nye måde at fejre et påskemåltid. Det er hans legeme - det er hans blod. Og dermed får vi del i det, at døden mister sin kraft, vi får del i opstandelsen.

Jesus er så gæstfri, at han giver sig selv. Det gør han stadig. Måske kan vi give en mindre del af os selv, og åbne dørene for hinanden, være gæstfrie og dele fællesskabet om Kristus. Vi kan åbne dørene og fællesskaber for dem, der flygter fra krig, for dem, der sidder alene i lejligheder, for dem, der har behov for at blive set og anerkendt som nogen vi vil være sammen med.

Vi deler fællesskabet omkring Kristus ved nadveren, og tager det med os ud i livet, hvor vi skal leve med hinanden. Vi lever videre som tilgivende syndere, hvor vi i nadveren vaskes rene af Kristus. Det giver en masse muligheder for at gøre det så godt vi kan efter gudstjenesten, når vi skal interagere med hinanden i det rene lys, i skæret fra Gud.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud,
Fader, Søn og Helligånd,
du, som var, er og bliver én sand treenig Gud,

højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed

Amen